

ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ : การวิเคราะห์เชิงการเมืองของพัฒนาการและทางเลือกในการ
พัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา (A POLITICAL ANALYSIS OF
DEVELOPMENT AND DEVELOPMENT ALTERNATIVE OF
DECENTRALIZATION POLICY IN EDUCATION). อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ชนิตา
รักษพลเมือง, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ดร.วิชัย ดันศิริ ; 286 หน้า. ISBN 974 - 637 -
162 - 2.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการของนโยบายการกระจายอำนาจทางการ
ศึกษาของไทย 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา 3) เพื่อวิเคราะห์ทางเลือกใน
การพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเอกสารและการวิเคราะห์เชิงอุปนัยในการวิเคราะห์พัฒนาการของนโยบายและปัจจัยที่
เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนานโยบายใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นแนวทางในการศึกษา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการของนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา พบว่า การดำเนินนโยบายการ
กระจายอำนาจทางการศึกษาปรากฏเป็นรูปธรรมเป็นครั้งแรกเมื่อมีการประกาศจัดตั้งโรงเรียนมูลศึกษาในปี พ.ศ.
2435 ในระยะแรก (พ.ศ. 2435-2474) เป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปแบบการให้อำนาจ ต่อมาจึง
มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปแบบการมอบอำนาจควบคู่กันไป ต่อมาในระยะที่ 2 (พ.ศ.2475-2499)
และระยะที่ 3 (พ.ศ.2500-2516) การกระจายอำนาจทางการศึกษาปรากฏในรูปแบบผสมผสานระหว่างการมอบ
อำนาจและการแบ่งอำนาจ ในระยะปัจจุบัน (พ.ศ.2517-2538) นโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษายังคง
รูปแบบการมอบอำนาจและการแบ่งอำนาจอยู่ในขณะที่มีกระแสการเรียกร้องนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา
ในรูปแบบการให้อำนาจ ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจการจัดการและการบริหาร
การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

2. ปัจจัยทางการเมืองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา
พบว่า ในระยะแรกของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โครงสร้างส่วนบนโดยเฉพาะระบบราชการมีบทบาทเป็น
อย่างมากโดยมีการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาในลักษณะการแบ่งอำนาจและการมอบอำนาจ
ระยะต่อมากลุ่มการเมืองมีความเข้มแข็งมากขึ้นและเข้ามามีบทบาทในการพัฒนานโยบายในชั้นการก่อตัวของ
นโยบาย กับมีข้อสังเกตว่า ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นโครงสร้างทางการเมืองระดับพื้นฐาน กลับไม่มีบทบาทโดยตรง
ต่อกระบวนการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา

3. ทางเลือกของการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเสนอ
ให้การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นไปในรูปแบบการผสมผสานระหว่างการให้อำนาจกับการแบ่งอำนาจ รวมทั้ง
เสนอให้มีแนวทางในการพัฒนาความพร้อมของประชาชน ข้าราชการ และนักการเมือง ในด้านความรู้ ความเข้าใจ
และการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและการกระจายอำนาจ

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม